

K O M U N I K A T
Z B A D A Ń

Warszawa, grudzień 2012

www.cbos.pl ● sekretariat@cbos.pl

BS/161/2012

CENY I ZAKUPY

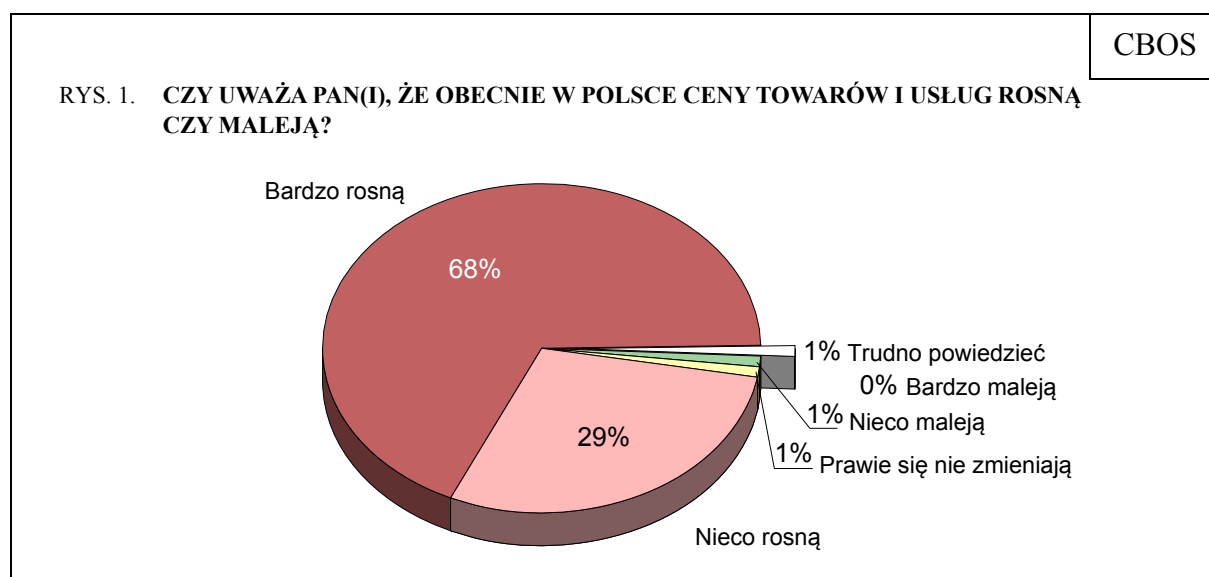

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
11 stycznia 2012 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

W październikowym sondażu¹ zapytaliśmy Polaków o ich odczucia dotyczące obecnych cen towarów i usług oraz o to, jak ich zdaniem, będą się one kształtować w przyszłym roku. Interesowało nas także, czy w ciągu ostatniego roku podjęli jakieś znaczące decyzje konsumenckie, na przykład czy nabyli mieszkanie, samochód, meble, sprzęt AGD, komputer lub inne sprzęty elektroniczne. Jak wynika z danych GUS we wrześniu br. ceny dóbr i usług konsumpcyjnych w porównaniu z poprzednim miesiącem właściwie się nie zmieniły (wzrost o 0,1 punktu), natomiast w odniesieniu do września zeszłego roku były wyższe o 3,8 punktu. Najbardziej znaczący wzrost dotyczył cen transportu. Podrożały również odzież i obuwie, oraz koszty związane z edukacją i mieszkaniem, spadły natomiast – podobnie jak w dwóch poprzednich miesiącach – ceny żywności.

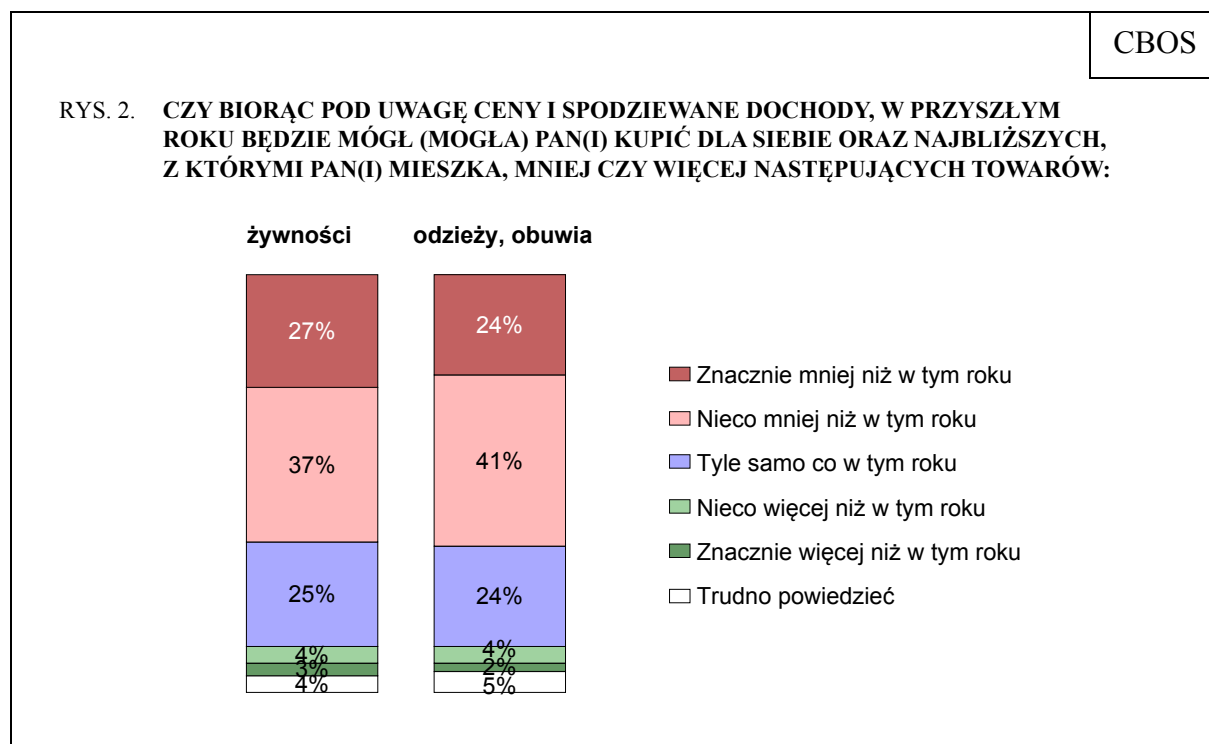
Jak na początku października respondenci postrzegali ceny w sklepach? Niemal wszyscy badani (97%) są zgodni co do tego, że obecnie ceny towarów i usług w Polsce rosną, w tym ponad dwie trzecie (68%) wskazuje na znaczne podwyżki, a ponad jedna czwarta (29%) na umiarkowane. Jeden na stu respondentów (1%) uważa, że ceny się nie zmieniają i taki sam odsetek (1%) mówi nawet o ich niewielkim spadku.

¹ Badanie na zlecenie Akademii Leona Koźmińskiego przeprowadzono w dniach 4 – 10 października 2012 roku na liczącej 1007 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Przekonanie o wzroście cen dominuje we wszystkich analizowanych grupach społeczno-demograficznych i jest w znacznym stopniu niezależne od sytuacji materialnej ankietowanych. Można jedynie zauważyć, że osoby lepiej sytuowane, uzyskujące najwyższe dochody, mieszkańcy największych aglomeracji, mający wyższe wykształcenie, a także najmłodszy respondenci stosunkowo częściej niż inni wskazują na niewielkie podwyżki, natomiast w pozostałych grupach mówi się ogół o bardzo dużym wzroście cen.

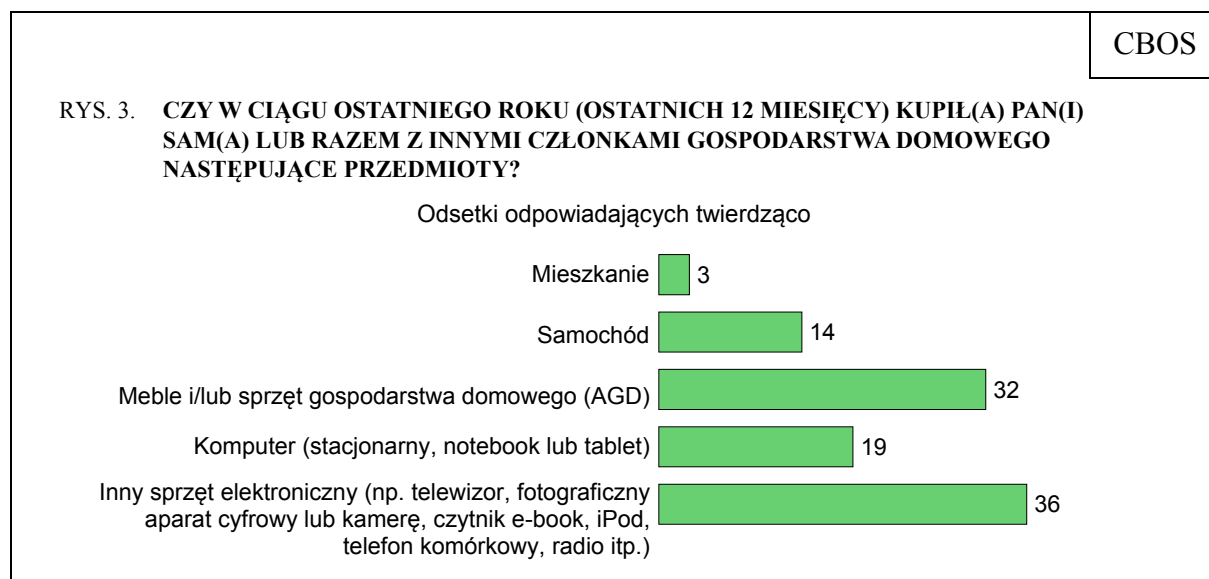
Biorąc pod uwagę ceny i przewidywane dochody, blisko dwie trzecie badanych (64%) spodziewa się, że w przyszłym roku będzie mogło kupić mniej żywności niż obecnie, co czwarty (25%) zakłada, że kupi jej tyle samo ile w roku obecnym, natomiast nieliczni (7%) przypuszczają, że kupią jej więcej. Zbliżone prognozy dotyczą zakupów odzieży i obuwia. Dwie trzecie Polaków (65%) przewiduje, że w przyszłym roku będą musieli ograniczyć wydatki na te produkty, co czwarty (24%) sądzi, że stać go będzie na takie same zakupy, a 6% – że na większe.

We wszystkich analizowanych grupach społecznych i demograficznych na ogół przewiduje się ograniczenie konsumpcji w przyszłym roku, wynikające ze wzrostu cen i/lub niższych dochodów. Nastawienie ankietowanych w tym zakresie zależy w pewnym stopniu od ich sytuacji materialnej: osoby oceniające ją dobrze, najlepiej zarabiający, mający wyższe wykształcenie, członkowie kadry kierowniczej i specjaliści wyższego szczebla, a także

pracujący na własny rachunek, relatywnie często nie przewidują zmian w robieniu zakupów. Z kolei konieczność ograniczenia w przyszłym roku ilości nabywanej żywności, jak również odzieży i obuwia najczęściej deklarują ludzie znajdujący się w złej sytuacji materialnej.

Czy w ostatnim roku, który upływał pod hasłem wzrostu cen i ogólnie nienajlepszych nastrojów gospodarczych, Polacy dokonywali poważniejszych zakupów, ponosili znaczące wydatki na jakieś dobra? Z deklaracji wynika, że w ciągu dwunastu miesięcy poprzedzających badanie, trzech na stu respondentów (3%) samodzielnie lub wraz z członkami gospodarstwa domowego kupiło mieszkanie, co siódmy (14%) nabył w tym okresie samochód, co trzeci (32%) kupił meble lub sprzęt gospodarstwa domowego, co piąty (19%) – komputer stacjonarny bądź przenośny. Ponad jedna trzecia badanych (36%) wskazuje zakup jakiegoś innego sprzętu elektronicznego, np. telewizora, odbiornika radiowego, cyfrowego aparatu fotograficznego lub kamery, czytnika książek cyfrowych, telefonu komórkowego. Z deklaracji wynika, że 43% Polaków nie kupiło w tym czasie żadnego z wymienionych dóbr, jedna czwarta (25%) nabyła coś z jednej kategorii, jedna piąta (19%) – z dwóch, co dziesiąty (10%) – z trzech, a nieliczni (3%) – z czterech lub więcej.

Nabywcami dóbr z niemal wszystkich wymienionych kategorii wyraźnie częściej niż inni są badani znajdujący się w dobrej sytuacji materialnej, najlepiej wykształceni, a także osoby młodsze, mające nie więcej niż 34 lata. Ponadto im lepsza ocena sytuacji materialnej oraz im wyższe dochody na osobę w gospodarstwie domowym – choć w tym drugim przypadku siła związku jest mniejsza – tym więcej typów nabywanych dóbr respondenci deklarowali (odpowiednio r Pearsona = 0,35 i 0,13). Mniej zamożni robili takie zakupy

wyraźnie rzadziej niż lepiej sytuowani; wyjątkiem jest kupno samochodu, zakup którego częściej deklarują ludzie z gospodarstw domowych o najniższych dochodach *per capita*. Jak wynika z wypowiedzi respondentów, zakupu mieszkania w ostatnim roku najczęściej dokonywali ankietowani mieszkający obecnie w największych aglomeracjach.

Tabela 1

Czynniki społeczno-demograficzne		Badani deklarujący, że w ciągu ostatniego roku kupili, sami lub razem z innymi członkami gospodarstwa domowego:				
		mieszkanie	samochód	meble, sprzęt AGD	komputer, tablet	inny sprzęt elektro- niczny
		w procentach				
Wiek	18–24 lata	3	25	48	33	62
	25–34	2	22	46	26	50
	35–44	2	11	39	21	42
	45–54	4	21	31	24	32
	55–64	3	7	17	10	22
	65 lat i więcej	1	1	15	5	15
Wykształcenie	Podstawowe	2	7	16	7	22
	Zasadnicze zawodowe	3	14	27	16	31
	Średnie	2	16	38	22	40
	Wyższe	4	19	43	32	52
Miejsce zamieszkania	Wieś	1	17	31	18	33
	Miasto do 20 tys. mieszk.	3	13	32	28	39
	20–100 tys.	3	15	30	18	38
	101–500 tys.	3	11	31	12	38
	501 tys. i więcej mieszkańców	6	8	37	25	41
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	1	21	27	11	29
	501–750	3	9	26	11	32
	751–1000	2	14	31	25	37
	1001–1500	2	17	31	17	40
	Powyżej 1500 zł	5	16	38	26	42
Ocena własnych warunków materialnych	Zła	1	3	18	6	22
	Średnia	2	11	25	16	28
	Dobra	4	23	47	29	53

Nastroje społeczne związane z cenami są dość pesymistyczne. Z deklaracji badanych wynika, że ogromna większość Polaków nie tylko zauważa ich znaczący wzrost, ale także obawia się, że w związku z dalszymi podwyżkami, a także potencjalnym pogorszeniem własnej sytuacji finansowej, będą musieli w przyszłym roku ograniczyć zakupy podstawowych produktów: żywności oraz odzieży i obuwia. Warto podkreślić, że odczucia cenowe nie są tak silnie zróżnicowane społecznie, jak można by się spodziewać, a przekonanie o podwyżkach i konieczności ograniczenia konsumpcji w przyszłym roku dominuje niemal we wszystkich analizowanych grupach niezależnie od statusu ekonomicznego.

Opracował
Michał FELIKSIAK

Tabela 1

		Czy uważa Pan(i), że obecnie w Polsce ceny towarów i usług rosną czy maleją?					Liczba osób
		Bardzo rosną	Nieco rosną	Prawie się nie zmieniają	Nieco maleją	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	%	
Ogółem		68	29	1	1	1	1007
Płeć	Mężczyźni	62	36	1	1	1	479
	Kobiety	74	24	1	0	1	528
Wiek	18-24 lata	55	43	2			126
	25-34	70	28	1		1	207
	35-44	70	29	1	0		144
	45-54	67	29	2	2	1	167
	55-64	73	26	1		0	207
	65 lat i więcej	70	26	0	1	2	157
Miejsce zamieszkania	Wieś	70	27	0	0	2	382
	Miasto do 20 tys.	68	29	0	1	1	153
	20-100 tys.	68	31	1	0		194
	101-500 tys.	68	29	2	1	1	172
	501 tys. i więcej mieszk.	61	35	3	1	1	106
Wykształcenie	Podstawowe	74	22	1	1	3	196
	Zasadnicze zawodowe	73	26	1	0		262
	Średnie	65	32	1	1	1	353
	Wyższe	61	38	0		1	195
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	57	42	1			93
	Średni personel, technicy	72	27	1			42
	Pracownicy adm.-biurowi	70	28	1		1	74
	Pracownicy usług	75	25				57
	Robotnicy wykwalifikowani	70	29	1			110
	Robotnicy niewykwalifik.	74	26				51
	Rolnicy	70	27		2		63
Bierni zawodowo	Pracujący na własny rach.	51	38	5	4	1	41
	Renciści	60	37		1	2	60
	Emeryci	73	25	0	1	1	232
	Uczniowie i studenci	56	41	3			57
	Bezrobotni	70	28		1	1	56
Pracuje w:	Gospodynie domowe i inni	75	18	2		4	71
	inst. państw., publicznej	73	26			0	129
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	63	33	4			84
	sekt. pryw. poza rolnict.	64	34	1	1	0	245
	prywatnym gosp. rolnym	70	28		3		56
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	78	20		1	2	142
	501-750	67	31	1	0		122
	751-1000	65	31	3	0	1	155
	1001-1500	74	25		0	0	173
	Powyżej 1500 zł	58	39	2	1		195
Ocena własnych war. mater.	Złe	79	17	1		3	163
	Średnie	71	27	0	1	1	475
	Dobre	60	38	2	1	0	369
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	76	23			1	56
	Raz w tygodniu	69	29	1	1	1	458
	1-2 razy w miesiącu	74	26	0			135
	Kilka razy w roku	67	31	1	0	0	243
	W ogóle nie uczestniczy	58	37	3	1	2	115
Poglądy polityczne	Lewica	63	36			1	184
	Centrum	69	28	1	1	0	334
	Prawica	72	27	0	0	0	263
	Trudno powiedzieć	67	29	2	1	2	227

Tabela 2

		Czy biorąc pod uwagę ceny i spodziewane dochody, w przyszłym roku będzie mógł (mogła) Pan(i) kupić dla siebie oraz najbliższych, z którymi Pan(i) mieszka, mniej czy więcej żywności?				Liczba osób
		Mniej niż w tym roku	Tyle samo co w tym roku	Więcej niż w tym roku	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		64	25	7	4	1006
Płeć	Mężczyźni	64	25	7	4	479
	Kobiety	65	25	6	4	528
Wiek	18-24 lata	60	32	5	3	126
	25-34	57	32	7	4	207
	35-44	66	25	4	4	144
	45-54	68	24	6	2	167
	55-64	70	21	6	3	206
	65 lat i więcej	65	17	10	8	157
Miejsce zamieszkania	Wieś	68	22	5	5	382
	Miasto do 20 tys.	58	33	6	4	153
	20-100 tys.	66	24	7	3	194
	101-500 tys.	60	24	12	4	172
	501 tys. i więcej mieszk.	64	29	4	3	106
Wykształcenie	Podstawowe	64	17	11	8	196
	Zasadnicze zawodowe	67	23	5	5	262
	Średnie	67	25	5	3	353
	Wyższe	57	37	6		195
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	56	41	4		93
	Średni personel, technicy	66	32	1		42
	Pracownicy adm.-biurowi	63	32	5		74
	Pracownicy usług	71	19	8	3	57
	Robotnicy wykwalifikowani	67	27	3	2	110
	Robotnicy niewykwalifik.	64	21	7	8	51
	Rolnicy	69	22	7	2	63
	Pracujący na własny rach.	48	41	12		41
Bierni zawodowo	Renciści	67	21	2	10	60
	Emeryci	66	19	9	5	232
	Uczniowie i studenci	62	26	8	5	57
	Bezrobotni	72	14	7	8	56
	Gospodynie domowe i inni	62	22	8	8	71
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	67	27	6		129
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	60	37	4		84
	sekt. pryw. poza rolnict.	58	32	6	4	245
	prywatnym gosp. rolnym	68	22	8	3	56
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	69	18	9	4	142
	501-750	75	16	4	5	122
	751-1000	71	21	4	3	155
	1001-1500	60	27	9	4	173
	Powyżej 1500 zł	56	37	6	1	195
Ocena własnych war. mater.	Złe	79	9	6	6	163
	Średnie	66	22	8	4	474
	Dobre	56	36	5	3	369
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	63	19	14	4	56
	Raz w tygodniu	68	22	6	4	458
	1-2 razy w miesiącu	69	20	8	3	135
	Kilka razy w roku	58	32	4	6	243
	W ogóle nie uczestniczy	59	30	8	3	115
Poglądy polityczne	Lewica	62	27	10	1	184
	Centrum	70	25	3	2	334
	Prawica	63	23	9	5	263
	Trudno powiedzieć	60	25	6	9	226

Tabela 3

		Czy biorąc pod uwagę ceny i spodziewane dochody, w przyszłym roku będzie mógł(mogła) Pan(i) kupić dla siebie oraz najbliższych, z którymi Pan(i) mieszka, mniej czy więcej odzieży i obuwia?				Liczba osób
		Mniej niż w tym roku	Tyle samo co w tym roku	Więcej niż w tym roku	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		65	24	6	5	1005
Płeć	Mężczyźni	60	29	7	4	479
	Kobiety	69	20	5	6	527
Wiek	18-24 lata	53	35	7	5	126
	25-34	60	30	6	4	207
	35-44	71	21	4	4	144
	45-54	66	24	6	3	167
	55-64	72	19	5	5	206
	65 lat i więcej	64	19	7	10	156
Miejsce zamieszkania	Wieś	67	23	4	6	381
	Miasto do 20 tys.	59	29	6	6	153
	20-100 tys.	69	20	7	4	194
	101-500 tys.	58	29	10	3	172
	501 tys. i więcej mieszk.	69	22	4	5	106
Wykształcenie	Podstawowe	63	18	11	8	195
	Zasadnicze zawodowe	66	24	5	6	262
	Średnie	68	23	4	4	353
	Wyższe	59	34	5	1	195
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	54	43	3		93
	Średni personel, technicy	71	28	1		42
	Pracownicy adm.-biurowi	67	29	4		74
	Pracownicy usług	74	17	6	4	57
	Robotnicy wykwalifikowani	67	24	7	2	110
	Robotnicy niewykwalifik.	65	20	7	8	51
	Rolnicy	73	18	5	5	63
Pracujący na własny rach.	51	32	15	1	41	
Bierni zawodowo	Renciści	72	15	2	11	60
	Emeryci	65	21	7	7	231
	Uczniowie i studenci	49	39	5	8	57
	Bezrobotni	70	14	7	10	56
	Gospodynie domowe i inni	66	18	7	9	71
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	70	25	5	0	129
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	59	36	5		84
	sekt. pryw. poza rolnict.	60	29	7	3	245
	prywatnym gosp. rolnym	71	20	5	4	56
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	70	16	11	3	142
	501-750	71	20	4	5	121
	751-1000	72	22	3	3	155
	1001-1500	63	23	9	5	173
	Powyżej 1500 zł	59	35	5	1	195
Ocena własnych war. mater.	Złe	77	13	6	4	163
	Średnie	70	18	6	6	473
	Dobre	53	38	5	4	369
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	66	18	13	2	56
	Raz w tygodniu	67	23	4	6	458
	1-2 razy w miesiącu	66	25	7	1	135
	Kilka razy w roku	61	28	6	6	242
	W ogóle nie uczestniczy	62	22	9	7	115
Poglądy polityczne	Lewica	62	27	8	3	184
	Centrum	69	26	3	2	334
	Prawica	63	24	7	6	263
	Trudno powiedzieć	64	19	6	11	225